

Kvalitet vode		
Zakonski osnov	Zakon o vodama ("Sl. glasnik RS", br. 30/2010, 93/2012, 101/2016,	
Naziv opštine/grada:	Gornji Milanovac	
Naziv organizacije koja je prikupljala podatke:	Udruženje građana GM Optimist	
Indikator 1.1. U posmatranoj JLS je izgrađeno i pušteno u rad postrojenje za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda; JLS je usvojila akcioni plan za dostizanje graničnih vrednosti emisija zagađujućih materija u vodi.	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - JLS nema postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda i nije započela postupak izrade projektno-tehničke dokumentacije (nije izrađena studija opravdanosti ni idejno rešenje); akcioni plan nije usvojen, niti je u pripremi	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - JLS nema postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda ali je započela postupak izrade projektno-tehničke dokumentacije (izrađena je studija opravdanosti i projekat za građevinsku dozvolu); akcioni plan je usvojen sa zakašnjenjem od više od godinu dana, ili je u postupku usvajanja. U posmatranoj JLS postoji postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, ali radi ispod standarda predviđenih tehničkom dokumentacijom.	1	<p>Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda radi od 1991. godine, vrši se mehaničko, hemijsko i biološko prečišćavanje, međutim postrojenje nema upotrebnu dozvolu. Verovatno u periodu kada je ono otpočelo sa radom upotrebna dozvola nije bila deo neophodne dokumentacije, a kasnije nije pokrenut proces za njeno dobijanje. Takođe, nismo dobili informaciju o postojanju akcionog plana, niti ga ima u spisku dokumentacije na zvaničnom sajtu opštine Gornji Milanovac, u odeljku Kancelarije za zaštitu životne sredine. U JKP Gornji Milanovac kažu da su ustupali određene podatke republičkim vodoprivrednim inspektorima za kreiranje nekog akcionog plana, međutim oni ne poseduju taj dokument i mišljenja su da je rađen za šire područje i za potrebe Vodoprivrede Srbije. Dokument po kom se upoređuju granične vrednosti je opštinski Pravilnik o sanitarno tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u gradsku kanalizaciju i novčanoj naknadi.</p> <p>Stoga ocena po ovom indikatoru je po jednom kriterijumu 3 (zbog sve 3 vrste prečišćavanja), ali po kriterijumu nedostatka upotrebne dozvole i (verovatno) nepostojanja akcionog plana ocena je 1.</p>
U SKLADU SA ZAKONOM -JLS ima postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda koje je dobilo upotrebnu dozvolu, akcioni plan je usvojen u zakonskom roku	2	
IZNAD STANDARDA - JLS ima postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda koje je dobilo upotrebnu dozvolu; u postrojenju se vrši mehaničko, hemijsko i biološko prečišćavanje otpadnih voda,	3	

Indikator 1.2. JLS vrši merenje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u recipijente	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - JLS ne vrši merenje graničnih vrednosti emisije zagađujućih materija u recipijente	0	<p>JLS ne vrši merenja graničnih vrednosti emisija zagađujućih materija u recipijente. Pravni subjekti (zagađivači) su u obavezi da izveštavaju o zagađujućim materijama koje emituju u vode, u zavisnosti od delatnosti koje obavljaju. Na osnovu dostavljenih podataka formiraju se podaci u lokalnom katastru zagađivača. Sama merenja vrše referentne laboratorije, koje angažuju pravni subjekti, dok lokalna inspekcija vrši nadzor u skladu sa onim što je navedeno u studiji o proceni uticaja za konkretni pravni subjekt tj. o učestalosti merenja i dostavljanja podataka (najčešće je to kvartalno).</p> <p>Iz JKP-a Gornji Milanovac saznali smo da su lokalne firme koje se nalaze na obali reke Despotovice u obavezi da im dostavljaju izveštaje monitoringa kvaliteta vode koji je sačinilo nezavisno telo. Dinamika izveštavanja zavisi od potrošnje vode te firme, pa tako neke firme dostavljaju jednom ili dva puta godišnje taj izveštaj, a neke pet ili šest puta godišnje. Same firme rade interne analize, na redovnijoj osnovi, međutim JKP zahteva dostavljanje samo eksternih analiza i ukoliko posumnjaju u verodostojnost tih podataka onda šalju kontrolu (Zavod za javno zdravlje Čačak). Ako se pokaže da je JKP bio u pravu, tada ta firma pokriva troškove vanredne analize, a ukoliko stanje odgovara onom koje je navedeno u prohibitnom izveštaju, tada JKP snosi trošak te dodatne analize.</p> <p>Dakle, JLS ne vrši direktno nikakva merenja iako situacija nije u potpunosti "divlja" i prepuštena slučaju, jer JLS vrši nadzor ali ne i sama merenja (redovna ili vanredna).</p>
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - JLS vrši merenja, ali merenja nisu u potpunosti u skladu sa pravilnikom	1	
U SKLADU SA ZAKONOM - JLS vrši merenja u skladu sa pravilnikom	2	
IZNAD STANDARDA - JLS vrši merenja u skladu sa pravilnikom i javno objavljuje podatke	3	
Indikator 1.3. Inspekcijiski organi JLS redovno kontrolišu poštovanje mera i smernica za zaštitu voda od zagađenja koje su utvrđene u postupku procene uticaja na životnu sredinu i izdavanja građevinskih dozvola u nadležnosti JLS	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - Inspekcijiski nadzor se ne sprovodi nad više od 50% postrojenja za koja su utvrđene mere zaštite voda od zagađivanja	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - Inspekcijiski nadzor se sprovodi nad više od 70% postrojenja za koje su utvrđene mere zaštite voda od zagađivanja	1	

<p>U SKLADU SA ZAKONOM - Inspeksijski nadzor se redovno sprovodi ali inspeksijski organi ne sankcionišu prekoračenja utvrđenih mera i/ili emisija zagađujućih materija u vodotokove</p>	2	<p>Inspeksijski organi vrše nadzor nad onim subjektima koji imaju sopstveni sistem za prečišćavanje otpadnih voda i po dinamici koja je navedena u Studiji za procenu uticaja za taj privredni subjekt. Za ona pravna lica koja nemaju nikakav sistem za prečišćavanje i za ona koja zbog svog obima zagađujućih materija (bilo u vodu, vazduh ili zemlju) nadležni su republički organi).</p> <p>Nemamo podatke da su inspeksijski organi sankcionisali prekoračenja, već su nam iz odeljenja za inspeksijske poslove rekli da su gotovo uvek ti parametri u okviru graničnih vrednosti, a kada nisu onda to pravno lice vrši ponovno merenje nakon nekog vremena. Od JKP Gornji Milanovac smo saznali da oni imaju vodnog inspektora koji, prema situaciji na lokalnom prečišćivaču otpadnih voda, odlazi na teren i u pratnji ovlašćenih lica iz Zavoda za javno zdravlje Čačak uzimaju uzorak na licu mesta tj. iz šahte u krugu fabrike (najčešće je to Swisslion Takovo u periodu otkupa voća i pečenja rakije) i da naplaćuju kazne prema nekoj internoj tabeli u skladu sa količinom potrošene vode koja je onda osnov za procenu količine ispuštene zagađene vode. Te kazne nekad budu i oko 1,5 miliona dinara.</p>
<p>IZNAD STANDARDA - Inspeksijski nadzor se redovno sprovodi i inspeksijski organi primenjuju adekvatne mere za ograničavanje i/ili smanjenje zagađenja voda</p>	3	
<p>Indikator 1.4. JLS redovno vodi i ažurira lokalni registar izvora zagađivanja za operatere koji ispuštaju zagađujuće materije u vodotokove na teritoriji JLS</p>	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
<p>NEPRIHVATLJIVO - Više od 50% preduzeća koja imaju obavezu da dostave podatke o ispuštanju zagađujućih materija u vode nije dostavilo podatke za lokalni registar izvora zagađivanja za 2019. godinu do 31. marta tekuće godine; inspeksijski organi JLS nisu obavili nadzor nad preduzećima koja nisu dostavila podatke za lokalni registar izvora zagađivanja</p>	0	<p>Prema rečima zaposlenih u kancelariji za zaštitu životne sredine sva preduzeća su dostavila svoje podatke za 2020. godinu. To znači da bi ocena trebala da bude 2. U momentu pisanja ovog izveštaja registar za 2020. godinu još uvek nije bio zvanično objavljen.</p> <p>Međutim, za 2019. godinu postoje podaci samo za 2 preduzeća, dok se u katastru za 2020. godinu, kako nam je rečeno, nalazi 21 preduzeće. Nadležni to pravdaju činjenicom da je početkom 2020. godine većina preduzeća privremeno prekinula rad, zbog Covid 19 epidemije, i to u periodu kada su ovi podaci trebali da budu dostavljeni a zatim i objavljeni.</p>
<p>ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - Manje od 80% preduzeća koja imaju obavezu da dostave podatke o ispuštanju zagađujućih materija u vode je dostavilo podatke za lokalni registar izvora zagađivanja za 2019. godinu do 31. marta tekuće godine; inspeksijski organi JLS su obavili nadzor nad preduzećima koja nisu dostavila podatke za lokalni registar izvora zagađivanja u manje od 50% slučajeva</p>	1	
<p>U SKLADU SA ZAKONOM - Preduzeća koja imaju obavezu da dostave podatke o ispuštanju zagađujućih materija u vode je dostavilo podatke za lokalni registar izvora zagađivanja za 2019. godinu do 31. marta tekuće godine; inspeksijski organi JLS su obavili nadzor nad više od 50% preduzećima koja nisu dostavila podatke za lokalni registar izvora zagađivanja</p>	2	
<p>IZNAD STANDARDA - Preduzeća koja imaju obavezu da dostave podatke o ispuštanju zagađujućih materija u vode su dostavila podatke za lokalni registar izvora zagađivanja za 2019. godinu do 31. marta tekuće godine</p>	3	

Indikator 1.5. Finansijska održivost komunalnih preduzeća	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - Komunalna preduzeća koja pružaju usluge snabdevanja vodom za piće i odvođenja otpadnih voda (prečišćavanje i odvođenje atmosferskih i otpadnih voda) u posmatranoj JLS obezbeđuju manje od 50% od prihoda kroz naplatu usluga korisnicima	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - Komunalna preduzeća koja pružaju usluge snabdevanja vodom za piće i odvođenja otpadnih voda u posmatranoj JLS obezbeđuju manje od 70% od prihoda kroz naplatu usluga korisnicima	1	
U SKLADU SA ZAKONOM - Komunalna preduzeća koja pružaju usluge snabdevanja vodom za piće i odvođenja otpadnih voda u posmatranoj JLS obezbeđuju do 80% od prihoda kroz naplatu usluga korisnicima	2	
IZNAD STANDARDA - Komunalna preduzeća koja pružaju usluge snabdevanja vodom za piće i odvođenja otpadnih voda u posmatranoj JLS su finansijski održiva – održavanje sistema za snabdevanje vodom za piće i odvođenja otpadnih voda, kao i pružanje ovih usluga, se finansira kroz naplatu usluge	3	<p>Nismo uspjeli da dođemo do podataka koji se odnose samo na sektor snabdevanja vodom za piće i odvođenja otpadnih voda, ali prema Izveštaju o radu JKP-a za 2019. godinu, generalno poslovanje je u plusu.</p> <p>Ovo je zaključak u samom izveštaju: Kada se od ukupnih ostvarenih prihoda u iznosu od 383.613.611 dinara, oduzmu ukupni rashodi od 382.051.069 dinara, dobija se pozitivan finansijski rezultat (dobit) u iznosu od 1.562.542 dinara.</p> <p>Obračunat porez na dobit preduzeća iznosi 1.145.349 dinara.</p> <p>Odloženi poreski prihod iznose 927.513 dinara</p> <p>Neto dobit za 2019. godinu iznosi 1.344.706 dinara.</p> <p>Gubitak ranijih godina iznosi 49.735.990 dinara.</p>

Ova analiza je nastala u okviru projekta "Zeleni inkubator", koji sprovode Beogradska otvorena škola, Mladi istraživači Srbije i Inženjeri zaštite životne sredine uz finansijsku podršku Evropske unije i Fondacije Fridrih Ebert. Stavovi i mišljenja autora izneti u ovoj publikaciji ne predstavljaju zvanične stavove Evropske unije i drugih donatora za njih je isključivo odgovoran autor.